

MIEJSKI PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W POZNANIU NA LATA 2018-2020

I. Diagnoza problemów lokalnych

Podstawę do opracowania Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Poznaniu na lata 2018-2020 stanowi m.in. diagnoza stanu problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków przez mieszkańców Poznania przeprowadzona w 2014 r. przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie „RoPSAN” – Rodzice Przeciwko Sprzedaży Alkoholu Nieletnim. Poniżej wskazano najważniejsze wnioski i rekomendacje służące do kształtowania polityki w obszarze przeciwdziałania narkomanii w Poznaniu:

Wnioski:

- Najbardziej popularnym narkotykiem wśród mieszkańców Poznania jest marihuana. Najwyższy procent osób używających tego narkotyku odnotowano w najmłodszej grupie badanych, tj. wśród osób w wieku 18-24 lata.
- Najczęstszym połączeniem jest marihuana i alkohol.
- Dostępność do terapii uzależnień od narkotyków jest w Poznaniu ograniczona.
- Brak merytorycznej reprezentacji specjalistów i ekspertów, którzy inicjowaliby dyskusje nt. aktualnych problemów i wyzwań w różnych obszarach profilaktyki uzależnień.
- Brak współpracy pomiędzy organizacjami lokalnymi.

Rekomendacje:

- Integrowanie działań i projektów oraz wspieranie lokalnych organizacji.
- Koncentracja na profilaktyce środowiskowej, szczególnie na działaniach podejmowanych przez pedagogów ulicy pracujących z dziećmi i młodzieżą, bezpośrednio zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Dodatkowo wyniki Europejskiego Programu Badań Ankietowych ESPAD, przeprowadzonego w 2015 roku w Poznaniu przez pana Janusza Sierosławskiego oraz panią Martę Jabłońską, potwierdzają używanie marihuany przez młodzież poznańską. Wśród uczniów klas młodszych na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia eksperymentowania znajdują się leki uspokajające i nasenne zakupione bez przepisu lekarza (19,2%), na drugim – marihuana i haszysz (19,1%), zaś na trzecim – substancje wziewne (9,9%). Wśród uczniów klas starszych obserwujemy odmienny ranking – na pierwszym miejscu znajdują się marihuana i haszysz (43,5%), a następnie leki uspokajające i nasenne przyjmowane bez zalecenia lekarza (23,6%) oraz substancje wziewne (8,3%). Dodatkowo wiele zagrożeń wiąże się z używaniem „dopalaczy”. Co do niektórych z tych substancji można przypuszczać, że są bardziej niebezpieczne niż ich nielegalne odpowiedniki. Inne mogą okazać się całkiem niegroźne. Do używania dopalaczy chociaż raz w życiu przyznało się 10,2% gimnazjalistów i 12,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Używanie dopalaczy w Poznaniu pozostaje na poziomie zbliżonym do ogólnopolskiego[†].

Autorzy badań opracowali również wnioski i rekomendacje:

[†] J. Sierosławski, M. Jabłońska, Europejski Program Badań Ankietowych w szkołach ESPAD, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z badań ankietowych zrealizowanych w mieście Poznań w 2015 r.*

- Używanie marihuany i haszyszu, jak i wskaźniki dostępności tych substancji są obecnie w Poznaniu niższe od ogólnopolskich.
- Efekty działań profilaktycznych są określane jako pozytywne.
- Prowadzenie działań profilaktycznych adresowanych do młodzieży szkolnej powinno stanowić nadal bezwzględny priorytet.
- Zastanowienia wymaga kwestia rozszerzenia oferty dla młodych ludzi używających względnie często substancji nielegalnych lub pijących często, w ilościach prowadzących do nietrzeźwości. Rozszerzenie oferty z zakresu wczesnej interwencji oraz redukcji ryzyka czy ograniczania szkód oznacza potrzebę szerszego wkroczenia profilaktyki w miejsca, gdzie młodzież, spędzając wolny czas, używa substancji psychoaktywnych, czyli do klubów, dyskotek itp.
- Poznańscy uczniowie, podobnie jak ich rówieśnicy w całym kraju, spodziewają się raczej konsekwencji pozytywnych picia alkoholu i palenia marihuany niż skutków negatywnych. Takie wzory antycypacji sprzyjają sięganiu po substancje psychoaktywne, wskazując jednocześnie pole interwencji profilaktycznych. Programy skierowane na zmianę tych oczekiwań mogą przyczynić się do zmniejszenia rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

II. Dokumenty strategiczne:

1. Strategia antynarkotykowa UE na lata 2013-2020.

Wśród kluczowych problemów wymienia się:

- coraz bardziej widoczny trend w kierunku zażywania wielu substancji jednocześnie, w tym łączenia substancji legalnych z substancjami nielegalnymi;
- trendy w kierunku zażywania narkotyków niebędących opiatami[‡];
- pojawienie się i rozpowszechnienie nowych substancji psychoaktywnych;
- częste występowanie chorób przenoszonych przez krew, w tym wirusowego zapalenia wątroby typu C wśród osób przyjmujących narkotyki iniekcyjnie oraz potencjalne zagrożenia wystąpieniem nowych ognisk zakażeń HIV i innych chorób przenoszonych przez krew, a mających związek z iniekcyjnym przyjmowaniem narkotyków;
- ciągle występowanie w UE wysokiej liczby zgonów spowodowanych zażywaniem narkotyków;
- potrzebę ograniczenia zażywania narkotyków poprzez zintegrowane podejście do opieki zdrowotnej.

2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zgodnie z zapisami ustawy do podstawowych zadań gminy należy:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy narkomanii,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,

[‡] *Opiaty to bardzo silnie uzależniające substancje, z których najpopularniejsze to heroina, morfina i opium.*
(źródło: <http://www.narkomania.org.pl/informator-o-narkotykach/heroina-opiaty/>).

- pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.
- 3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.**
Realizacja celu nr 2 pn. „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi” – dotyczy Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.
 - 4. Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2020+,** przyjęta uchwałą Nr XLI/708/VII/2017 Rady Miasta Poznania z dnia 24 stycznia 2017 roku.
 - 5. Miejska Strategia Polityki Społecznej,** przyjęta uchwałą Nr XXXIII/262/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 18 listopada 2003 roku.

III. Partnerzy i bezpośredni realizatorzy programu

Program z zakresu przeciwdziałania narkomanii Miasto realizuje na podstawie działań:

- 1) podmiotów leczniczych;
- 2) inspekcji sanitarnej;
- 3) placówek oświatowych;
- 4) uczelni wyższych;
- 5) organizacji pozarządowych oraz osób prawnych i jednostek organizacyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 6) Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu;
- 7) Poznańskich Ośrodków Sportu i Rekreacji;
- 8) Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii;
- 9) pozostałych wydziałów i biur Urzędu Miasta Poznania (w tym Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych, Straż Miejska Miasta Poznania*, Wydziału Sportu, Wydziału Oświaty).

IV. Adresaci programu

Program w szczególności skierowany jest do:

- młodzieży szkolnej,
- okazjonalnych użytkowników środków psychoaktywnych oraz dopalaczy,
- problemowych użytkowników środków psychoaktywnych oraz dopalaczy.

V. Cele i zadania programu

CEL 1. Udzielanie wsparcia rodzinom, w których wystąpił problem narkomanii.

Zadania do celu nr 1: Realizacja działań minimalizujących występowanie ryzykownych zachowań związanych z zażywaniem narkotyków i środków psychoaktywnych wśród dzieci, młodzieży poprzez kształtowanie i wzmacnianie czynników chroniących w ramach realizacji programów rozwoju osobistego i społecznego, w tym:

* Z dniem 1 lipca 2019 r. zadania realizowane przez Wydział Zarządzania i Kryzysowego i Bezpieczeństwa UMP zostają przekazane w kompetencje Straży Miejskiej Miasta Poznania.

- 1.1 Realizacja programu informacyjno-edukacyjnego dla rodziców dzieci zagrożonych.
- 1.2 Prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców dzieci i młodzieży z grup ryzyka, eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi i uzależnionych.

Wskaźniki realizacji zadania:

- min. 40 osób korzystających z programu informacyjno-edukacyjnego.
- min. 30 osób korzystających z grup wsparcia

CEL 2. Poprawa stanu zdrowia oraz funkcjonowania społecznego osób zażywających substancje psychoaktywne, w tym redukcja szkód.

Zadanie do celu nr 2: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnienia od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, w tym:

- 2.1 Prowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego.
- 2.2 Szkolenia, kampanie.
- 2.3 Prowadzenie programu wczesnej interwencji.
- 2.4 Prowadzenie działań z zakresu diagnostyki i konsultacji HIV/AIDS.

Wskaźniki realizacji zadania:

- min. 1 punkt konsultacyjno-diagnostyczny prowadzący badania w kierunku diagnostyki HIV/AIDS,
- min. 10 osób objętych programem wczesnej interwencji.
- min. 200 osób korzystających z PIK
- min. 20 osób uczestniczących w szkoleniach,
- liczba przeprowadzonych kampanii,
- liczba artykułów prasowych/audycji/komunikatów.

CEL 3. Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców Poznania w zakresie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Zadanie do celu nr 3: Prowadzenie działań profilaktycznych, edukacyjnych, informacyjnych lub interwencyjnych, skierowanych do osób zagrożonych zażywaniem narkotyków i/lub środków psychoaktywnych, osób eksperymentujących z narkotykami i/lub środkami psychoaktywnymi oraz osób uzależnionych.

Wskaźniki realizacji zadania:

- min. 100 osób uczestniczących w programach postterapeutycznych po przebyciu leczenia bądź rehabilitacji.

CEL 4. Zmniejszenie zainteresowania środkami psychoaktywnymi oraz dopalaczami wśród dzieci, młodzieży i młodych dorosłych poprzez realizację programów profilaktycznych oraz wspieranie oferty alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Zadania do celu nr 4: Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

- 4.1. Działania integrujące psychoprofilaktykę z aktywnością sportową dla dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży z miasta Poznania
Realizator: Wydział Sportu Urzędu Miasta Poznania

- 4.2. Program pn. „Sportową manią walczymy z narkomanią”
Realizator: Poznańskie Ośrodki Sportu i Rekreacji
Koordynator: Wydział Sportu
- 4.3. Programy profilaktyki uzależnień i rozwoju umiejętności społecznych obejmujące problem uzależnienia od narkotyków
Realizator: Wydział Oświaty Urzędu Miasta Poznania
- 4.4. Program przeciwdziałania narkomanii skierowany do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
Realizator: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 7 w Poznaniu
Koordynator: Wydział Oświaty
- 4.5. Program profilaktyczny „Wiem. Wybieram dobrze”
Realizator: Straż Miejska Miasta Poznania*
- 4.6. Program „Dopalacze niszczą życie. Wczesna interwencja uzależnień”
Realizator: Komenda Miejska Policji w Poznaniu

Wskaźniki realizacji zadania:

- min. 800 dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,
- min. 1300 dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowych organizowanych przez POSiR,
- min. 1500 dzieci i młodzieży uczestniczących w programach profilaktycznych realizowanych przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Poznania,
- min. 10 szkół uczestniczących w programie profilaktycznym "Wiem. Wybieram dobrze" realizowanym przez Straż Miejską Miasta Poznania,
- min. 10 szkół uczestniczących w programie „Dopalacze niszczą życie. Wczesna interwencja uzależnień” realizowanym przez Komendę Miejską Policji w Poznaniu.

VI. Podział środków finansowych

Lp.	Wyszczególnienie zadań i planowanych działań	Planowana roczna kwota na 2018 r. (w zł)	Planowana roczna kwota na 2019 r. (w zł)	Planowana roczna kwota na 2020 r. (w zł)
1.	Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy narkomanii	115 000,00	-	-
2.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem oraz ograniczanie szkód zdrowotnych i reintegracja społeczna	225 000,00	-	-
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej	30 000,00	-	-
1.	Realizacja działań minimalizujących występowanie ryzykownych zachowań związanych z zażywaniem narkotyków i środków psychoaktywnych wśród dzieci, młodzieży poprzez kształtowanie i wzmacnianie czynników chroniących w ramach realizacji programów rozwoju osobistego i społecznego	-	70 000,00	70 000,00
2.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnienia od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych	-	180 000,00	180 000,00
3.	Prowadzenie działań profilaktycznych, edukacyjnych, informacyjnych lub interwencyjnych, skierowanych do osób zagrożonych zażywaniem narkotyków i/lub środków psychoaktywnych, osób eksperymentujących z narkotykami i/lub środkami psychoaktywnymi oraz osób uzależnionych	-	120 000,00	120 000,00

* Z dniem 1 lipca 2019 r. zadania realizowane przez Wydział Zarządzania i Kryzysowego i Bezpieczeństwa UMP zostają przekazane w kompetencje Straży Miejskiej Miasta Poznania.

4.	Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii	675 000,00	660 000,00	570 000,00
4.1.	Działania integrujące psychoprofilaktykę z aktywnością sportową – zadanie realizowane przez Wydział Sportu Urzędu Miasta Poznania	200 000,00	200 000,00	200 000,00
4.2.	Program pn. „Sportową manią walczymy z narkomanią”, realizowany przez Poznańskie Ośrodki Sportu i Rekreacji	100 000,00	100 000,00	100 000,00
4.3.	Program przeciwdziałania i ograniczania narkomanii oraz przestępczości i demoralizacji nieletnich pn. „Szkoła wolna od narkotyków i przemocy” – zadanie realizowane przez Straż Miejską Miasta Poznania*	195 000,00	180 000,00	-
4.4.	Programy profilaktyki uzależnień i rozwoju umiejętności społecznych obejmujące problem uzależnienia od narkotyków – zadanie realizowane przez Wydział Oświaty Urzędu Miasta Poznania	130 000,00	130 000,00	130 000,00
4.5.	Program przeciwdziałania narkomanii, skierowany do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – zadanie realizowane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną nr 7 w Poznaniu	50 000,00	50 000,00	50 000,00
4.6.	Program „Dopalacze niszczą życie. Wczesna interwencja uzależnień” – zadanie realizowane przez Komendę Miejską Policji w Poznaniu	-	-	40 000,00
4.7.	Program profilaktyczny „Wiem. Wybieram dobrze” – zadanie realizowane przez Straż Miejską Miasta Poznania	-	-	50 000,00
Podsumowanie:		1 045 000,00	1 030 000,00	940 000,00

VII. Podsumowanie

1. Jednostką odpowiedzialną za koordynację i realizację zadań Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Poznaniu na lata 2018-2020 jest Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania.
2. Zadania do realizacji w ramach Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii zlecane będą w trybie obowiązujących przepisów, a zwłaszcza na podstawie:
 - ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
 - ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
 - ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
 - ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych,
 - rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.

* Z dniem 1 lipca 2019 r. zadania realizowane przez Wydział Zarządzania i Kryzysowego i Bezpieczeństwa UMP zostają przekazane w kompetencje Straży Miejskiej Miasta Poznania.
W 2020 roku rezygnuje się z realizacji Programu przeciwdziałania i ograniczania narkomanii oraz przestępczości i demoralizacji nieletnich pn. „Szkoła wolna od narkotyków i przemocy”.